TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. spalio 15 d.*

Byloje C-101/08

dėl *Cour de cassation* (Liuksemburgas) 2008 m. vasario 21 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2008 m. kovo 5 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Audiolux SA ir kt.

prieš

Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) ir kt.,

Bertelsmann AG ir kt.,

* Proceso kalba: prancūzų.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis trečiosios kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta, G. Arestis, J. Malenovský ir T. von Danwitz (pranešėjas),

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorius N. Nanchev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. balandžio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Audiolux SA* ir kt., atstovaujamų advokatų A. Elvinger ir M. Elvinger,

— *Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL)* ir kt., atstovaujamų advokatų J. Loesch, G. Loesch ir P. Van Ommeslaghe,

— *Bertelsmann AG* ir kt., atstovaujamų advokatų G. Harles ir P.-E. Partsch,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir J.-Ch. Gracia,

— Airijos, atstovaujamos solisitoriaus D. O'Hagan, padedamo *SC* D. Barniville ir *BL* A. O'Neill,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Dowgielewicz,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir O. Beynet,

susipažinęs su 2009 m. birželio 30 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su klausimu, ar egzistuoja bendras Bendrijos teisės akcininkų lygybės principas, pagal kurį smulkieji akcininkai yra saugomi dominuojančio akcininko, įgyjančio ar vykdančio bendrovės kontrolės teisę, pareigos pasiūlyti iš jų pirkti akcijas tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios buvo

nustatytos įgyjant šios bendrovės akcijų, suteikiančių dominuojančiam akcininkui kontrolės teisę arba ją sustiprinančių, ir prireikus su klausimu dėl tokio principo veikimo laiko atžvilgiu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą, kilusį tarp bendrovės *RTL Group* (toliau – *RTL*) smulkiųjų akcininkų ir bendrovių *Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL)* (toliau – *GBL*), *Bertelsmann AG* (toliau – *Bertelsmann*) bei *RTL* dėl tarp *GBL* ir *Bertelsmann* sudarytų susitarimų.

Teisinis pagrindas

3 Pagal 1976 m. gruodžio 13 d. Antrosios Tarybos direktyvos 77/91/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos tokias priemones suvienodinti, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antrojoje pastraipoje apibrėžtų akcinių bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, bendroves steigiant, palaikant ir keičiant jų kapitalą, koordinavimo (OL L 25, 1977, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 8) penktą konstatuojamąją dalį:

„<…> atsižvelgiant į 54 straipsnio 3 dalies g punkte nurodytus tikslus, būtina, kad valstybių narių įstatymai, susiję su kapitalo didinimu ar mažinimu, užtikrintų, jog laikomasi principų, pagal kuriuos visi akcininkai, kurių padėtis yra tokia pati, turi vienodas teises, o kreditoriai, kurių reikalavimai buvo pareikšti prieš priimant sprendimą dėl kapitalo sumažinimo, apsaugoti, ir kad tokie principai būtų suderinti“.

4 Šios direktyvos 20 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 19 straipsnio [numatančio tam tikras bendrovės akcijų įgijimo sąlygas]:

<…>

d) akcijoms, įsigytoms vykdant teisines prievoles arba teismo sprendimą, kad būtų apsaugoti smulkūs akcininkai, ypač bendrovėms jungiantis, keičiant bendrovės veiklos sritį ar formą, perkeliant buveinę į užsienį ar pradėjus taikyti akcijų perleidimo apribojimus;

<…>

f) akcijoms, įsigytoms siekiant atlyginti žalą smulkiems akcininkams asocijuotose bendrovėse;

<…>“

5 Direktyvos 77/91 42 straipsnyje skelbiama:

„Įgyvendinant šią direktyvą, valstybių narių įstatymai užtikrina visų akcininkų, kurių padėtis yra vienoda, lygias teises.“

6 Pagal 1977 m. liepos 25 d. Komisijos rekomendacijos 77/534/EEB dėl Europos etikos kodekso dėl vertybinių popierių operacijų (OL L 212, p. 37) 6 punktą:

„<…> Komisija, pasikonsultavusi su suinteresuotomis šalimis, gali konstatuoti, kad tarp šių šalių yra platus susitarimas dėl kodekso principų.“

7 Šios rekomendacijos 11 punkto C dalyje numatyta:

„*Trečiasis bendrasis principas* yra susijęs su akcininkų lygybe.

Komisija, nepaisydama tam tikros kritikos, nusprendė, kad reikia išlaikyti vienodo požiūrio principą, jo taikymą pavaizduodama dviem papildomomis nuostatomis, kuriomis, be kita ko, akcentuojama konkreti viešumo pareiga.

Septynioliktoje papildomoje nuostatoje minimas vienodas akcininkų vertinimas kontrolės perleidimo atveju, tačiau pripažįstama, kad šių akcininkų apsauga gali būti įgyvendinta kitu būdu, kad būtų atsižvelgta į Vokietijoje egzistuojančią teisę, kuri riboja dominuojančio akcininko galias.

<…>“

8 Europos elgesio kodekso (toliau – elgesio kodeksas), pridėto prie Rekomendacijos 77/534, pirmasis ir trečiasis bendrieji principai numato:

„1. Šio kodekso tikslo ir bendrųjų principų turi būti laikomasi net ir atvejais, kurių aiškiai neapima papildoma nuostata.

Visi vertybinių popierių sandoriai rinkoje turi būti sudaromi laikantis ne tik kiekvienoje valstybėje galiojančių įstatymų ar kitų teisės aktų raidės, bet ir dvasios bei šiose rinkose naudojamų ar šiame kodekse rekomenduojamų gero elgesio principų.

<…>

3. Privalo būti užtikrintas visų tos pačios bendrovės vertybinių popierių savininkų vienodas vertinimas. Konkrečiai sudarant visus sandorius, kuriais tiesiogiai ar

netiesiogiai perleidžiamas turtas, suteikiantis teisinę ar faktinę bendrovės, kurios vertybiniais popieriais yra prekiaujama rinkoje, kontrolės teisę, reikia atsižvelgti į visų akcininkų teisę būti vertinamiems vienodai.“

9 Septynioliktoje papildomoje elgesio kodekso nuostatoje skelbiama:

„Visi sandoriai, kuriais perleidžiama kontrolės teisė trečiojo bendrojo principo prasme, neturi būti sudaromi slapta, neinformuojant kitų akcininkų ir rinką kontroliuojančių subjektų.

Pageidautina, kad visiems bendrovės, kurios kontrolė buvo perduota kitam subjektui, akcininkams būtų suteikta galimybė perleisti savo akcijas tomis pačiomis sąlygomis, nebent jiems suteikiama apsauga, kuri gali būti laikoma lygiaverte.“

10 Pagal 1979 m. kovo 5 d. Tarybos direktyvos 79/279/EEB dėl vertybinių popierių įtraukimo į biržos oficialųjį prekybos sąrašą sąlygų derinimo (OL L 66, p. 21) 4 straipsnio 2 dalį įtrauktų į biržos oficialųjį prekybos sąrašą vertybinių popierių emitentai turi vykdyti prievoles, nustatytas prie šios direktyvos pridėtame C apraše.

11 Šios direktyvos priede yra C aprašas, kuris susijęs su „bendrovės, kurios akcijos yra įtrauktos į biržos oficialųjį prekybos sąrašą, pareigomis“. Šio C aprašo 2 punkto a papunktyje teigiama, kad „bendrovė privalo užtikrinti vienodą visų akcininkų, kurių padėtis yra tokia pati, vertinimą“.

12 Ši nuostata buvo pakartota 2001 m. gegužės 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/34/EB dėl vertybinių popierių įtraukimo į biržos oficialųjį prekybos sąrašą ir dėl informacijos, kuri turi būti skelbiama apie tuos vertybinius popierius (OL L 184, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 24), kurios 111 straipsnio 1 dalimi buvo panaikinta Direktyva 79/279, 65 straipsnio 1 dalyje.

13 Tačiau Direktyvos 2001/34 65 straipsnis buvo panaikintas nuo 2007 m. sausio 20 d. 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/109/EB dėl informacijos apie emitentus, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, skaidrumo reikalavimų suderinimo, iš dalies keičiančios Direktyvą 2001/34/EB (OL L 390, p. 38), 32 straipsnio 5 dalimi. Šios direktyvos 17 straipsnio „Informacijos pateikimo reikalavimai emitentams, kurių akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje“ 1 dalyje numatyta:

„Akcijų, kuriomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, emitentas turi suteikti lygias galimybes visiems tos pačios padėties akcininkams.“

14 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/25/EB dėl įmonių perėmimo pasiūlymų (OL L 142, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 20) aštuntoje ir dešimtoje konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„8) Vadovaujantis bendraisiais Bendrijos teisės principais, ypač teise būti sąžiningai išklausytam, priežiūros institucijos sprendimus atitinkamomis aplinkybėmis turėtų galėti prižiūrėti nepriklausomas teismas. <…>

<…>

10) Įpareigojimas pateikti pasiūlymą visiems vertybinių popierių savininkams netaikomas tiems kontrolės paketams, kurie jau egzistuoja tą dieną, kai įsigalioja nacionalinės teisės aktai, kuriuose perkelta ši direktyva.“

15 Remiantis šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi, ji taikoma susitarimams, susijusiems su įmonių, kurias reglamentuoja valstybių narių teisės aktai, vertybinių popierių perėmimo pasiūlymais, kai šiais vertybiniais popieriais leidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje.

16 Šios direktyvos 3 straipsnio „Bendrieji principai“ 1 dalies a punkte ir 2 dalies a punkte numatyta:

„1. Kad būtų įgyvendinta ši direktyva, valstybės narės užtikrina, kad būtų laikomasi šių principų:

a) visiems pasiūlymą gaunančios bendrovės tos pačios klasės vertybinių popierių savininkams turi būti taikomas vienodas režimas; be to, jei kuris nors asmuo įgyja bendrovės kontrolę, kiti vertybinių popierių savininkai turi būti apsaugoti;

<…>

2. Siekdamos užtikrinti, kad būtų laikomasi šio straipsnio 1 dalyje nustatytų principų, valstybės narės:

a) užtikrina, kad būtų laikomasi būtiniausių šioje direktyvoje nustatytų reikalavimų <…>“

17 Direktyvos 2004/25 5 straipsnio „Smulkiųjų akcininkų apsauga, privalomas pasiūlymas ir teisinga kaina“ 1 ir 4 dalyse numatyta:

„1. Kai fizinis ar juridinis asmuo pats arba kartu su kitais sutartinai veikiančiais asmenimis įsigyja ir dėl to turi 1 straipsnio 1 dalyje minėtos bendrovės vertybinius popierius, kurie kartu su jo turimu tokių vertybinių popierių paketu arba kartu su kitų sutartinai veikiančių asmenų vertybinių popierių paketu tiesiogiai arba netiesiogiai suteikia jam nustatytą balsavimo teisių toje bendrovėje procentą, kuris suteikia jam tos bendrovės kontrolę, valstybės narės užtikrina, kad toks asmuo privalėtų padaryti pasiūlymą, kuris būtų tos bendrovės smulkiųjų akcininkų apsaugos priemonė. Toks pasiūlymas kuo anksčiau pateikiamas visiems visų tokių vertybinių popierių paketų savininkams teisinga kaina, apibrėžta šio straipsnio 4 dalyje.

<…>

4. Aukščiausia kaina, kurią už tuos pačius vertybinius popierius moka siūlytojas arba sutartinai su juo veikiantys asmenys per tam tikrą valstybių narių nustatytą ne trumpesnį kaip šešių mėnesių ir ne ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį iki šio straipsnio 1 dalyje minėto pasiūlymo, laikoma teisinga kaina. <…>“

18 Šios direktyvos 16 straipsnyje „Teisė parduoti“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad pateikus pasiūlymą visiems jį gaunančios bendrovės vertybinių popierių savininkams dėl visų jų vertybinių popierių, būtų taikomos šios straipsnio 2 ir 3 dalys.

2. Valstybės narės užtikrina, kad likusiųjų vertybinių popierių savininkas galėtų reikalauti, kad siūlytojas iš jo ar jos nupirktų jo ar jos vertybinius popierius sąžininga kaina tokiomis pat sąlygomis, kurios yra numatytos 15 straipsnio 2 dalyje.

3. 15 traipsnio 3–5 dalys taikomos *mutatis mutandis*.“

19 Šios direktyvos 15 straipsnio 2 dalyje, į kurią daro nuorodą 16 straipsnio 2 dalis, nustatytos reikalaujamos dalyvavimo ribos – 90 % balsavimo teises suteikiančio kapitalo. To paties 15 straipsnio 5 dalyje, į kurią daro nuorodą Direktyvos 2004/25 16 straipsnio 3 dalis, numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad būtų garantuota sąžininga kaina.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

20 *Audiolux SA* ir kitos ieškovės pagrindinėje byloje (toliau kartu – *Audiolux*) yra smulkieji *RTL* akcininkai, kurių akcijos buvo kotiruojamos Liuksemburgo, Briuselio ir Londono vertybinių popierių biržose.

21 Kaip matyti iš bylos medžiagos, *GBL* prieš aplinkybes, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, turėjo 30 % *RTL* akcijų. *Bertelsmann* turėjo 80 % *Bertelsmann Westdeusche TV GmbH* akcijų, o kitus 20 % turėjo *Westdeutsche Allgemeine Zeitungsverlagsgesellschaft E. Brost & J. Funke GmbH & Co. Bertelsmann Westdeusche TV GmbH* turėjo 37 % *RTL* akcijų, britų grupė *Pearson Television* – 22 %, o likusius 11 % akcijų - privatūs asmenys, tarp kurių ir *Audiolux*.

22 Keliais sandoriais, kurie buvo sudaryti pirmajame 2001 m. pusmetyje, *GBL* perleido savo 30 % *RTL* kapitalo *Bertelsmann* už 25 % jos kapitalo.

23 Vėliau, 2001 m. gruodžio mėn., *Bertelsmann* įgijo *Pearson Television* turėtas akcijas ir *RTL* atliko jos akcijų išbraukimo („de-listing“) iš Londono vertybinių popierių biržos procedūrą, kuri buvo užbaigta 2002 m. gruodžio 31 dieną.

24 Nutraukus *GBL* dalyvavimą *Bertelsmann* 2003 m. liepos 8 d. priimtas Liuksemburgo *Tribunal d'arrondissement* sprendimas, kuriuo atmesti *Audiolux* prašymai motyvuojant tuo, kad jie nebuvo grindžiami jokia pagal Liuksemburgo teisę pripažįstama teisės norma ar principu. Šie prašymai, be kita ko, buvo susiję su sandorių, kuriais nutraukiamas šis dalyvavimas, galiojimu ir žalos, atsiradusios dėl pareigos pasiūlyti prašytojams iškeisti jų turimas *RTL* akcijas į *Bertelsmann* akcijas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos, dėl kurių sutarta su *GBL*, atlyginimu.

25 Kaip teigiama šiame sprendime, pozityvioji Liuksemburgo bendrovių teisė nenumato smulkiųjų akcininkų teisės perleisti savo akcijas tokiomis pačiomis sąlygomis, jei stambus akcininkas perleidžia savo akcijas kitam stambiam akcininkui. Vis dėlto Liuksemburgo vertybinių popierių biržos teisės aktai neturėtų būti nagrinėjamų prašymų teisinis pagrindas. Šiame sprendime konstatuojama, kad jokia Liuksemburgo teisės nuostata neįgyvendina Rekomendacijos 77/534.

26 *RTL* akcijų išbraukimas iš Londono vertybinių popierių biržos buvo 2004 m. kovo 30 d. Liuksemburgo *Tribunal d'arrondissement* sprendimo, kuriuo buvo atmesti *Audiolux* pateikti prašymai, susiję, be kita ko, su pareiga viešai išplatinti *RTL* akcijas ir jų neišbraukti iš Londono vertybinių popierių biržos, dalykas.

27 *Cour d'appel* (Liuksemburgas) po to, kai sujungė šias dvi bylas, paliko galioti šiuos sprendimus ir dėl 2003 m. liepos 8 d. Sprendimo nurodė, kad byla susijusi su tuo, ar egzistuoja bendrasis principas, pagal kurį Liuksemburgo bendrovės, kurios akcijos kotiruojamos vertybinių popierių biržoje, smulkieji akcininkai gali reikalauti juos vienodai vertinti kaip ir stambius akcininkus, kai yra perleidžiama didelė šios bendrovės akcijų dalis. Šiuo požiūriu *Cour d'appel* mano, kad joks bendrasis akcininkų lygybės principas negali būti laikomas pozityviąja teise ir negali būti apeliančių teiginių teisinis pagrindas.

28 *Audiolux* pateiktas kasacinis skundas yra nukreiptas tik prieš šį sprendimą, patvirtinantį 2003 m. liepos 8 d. Sprendimą. *Audiolux* jame tvirtina, kad buvo pažeistas bendrasis akcininkų lygybės principas, ir reikalauja, kad ji būtų vertinama taip pat, kaip ir *GBL*, kuri už savo *RTL* akcijų perleidimą *Bertelsmann* bendrovei gavo kontrolės priemoką.

29 Šiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar nuorodos į akcininkų lygybę ir, konkrečiau kalbant, į smulkiųjų akcininkų apsaugą:

a) <…> Antrosios bendrovių direktyvos 77/91 <…> 20 ir 42 straipsniuose;

b) <…> rekomendacijos [77/534] <…> „Trečiajame bendrajame principe“ ir jos „Septynioliktoje papildomoje nuostatoje“;

c) <…> Direktyvos 79/279 <…> priedo C aprašo 2 dalies a punkte, kuris pakartotas direktyvoje [2001/34];

d) <…> Direktyvos 2004/25 <…> 3 straipsnio 1 dalies a punkte, atsižvelgiant į jos aštuntą konstatuojamąją dalį,

kyla iš Bendrijos bendrojo principo?

2. Atsakius teigiamai į pirmąjį klausimą, ar šį Bendrijos teisės bendrąjį principą reikia taikyti tik bendrovės ir jos akcininkų santykiuose, ar, atvirkščiai, jis taikomas ir daugumos akcininkų, vykdančių ar įgyjančių bendrovės kontrolę, ir šios bendrovės smulkiųjų akcininkų santykiuose, ir būtent bendrovės, kurios akcijos kotiruojamos vertybinių popierių biržoje, atveju?

3. Atsakius teigiamai į pirmuosius du klausimus, ar šį Bendrijos bendrąjį principą, atsižvelgiant į pirmajame klausime pateiktų nuorodų pokyčius per tam tikrą laiką, reikia vertinti kaip egzistavusį ir kaip privalomą daugumos ir smulkiųjų akcininkų santykiuose antrojo klausimo prasme prieš įsigaliojant minėtai Direktyvai 2004/24/EB ir šiuo atveju prieš tai, kai 2001 m. pirmajame pusmetyje įvyko nagrinėjamos faktinės aplinkybės?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

30 *Bertelsmann* ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą ir tvirtina, kad jame nėra pakankamai apibrėžtas teisinis ir faktinis pateiktų klausimų pagrindas.

31 Nors tiesa tai, kad nacionalinio teismo pateiktas prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, jei Teisingumo Teismas neturi būtinos faktinės ar teisinės informacijos, reikalingos atsakyti į pateiktus klausimus (žr. 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, C-217/05, Rink. p. I-11987, 28 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką), reikia priminti, kad šiuo atveju sprendimas kreiptis su prašymu priimti prejudicinį sprendimą leidžia nustatyti pateiktų klausimų apimtį ir suteikti suinteresuotosioms šalims realią galimybę pateikti pastabas remiantis Teisingumo Teismo statuto 23 straipsniu, kaip patvirtina ir šiame procese pateiktų pastabų turinys. Todėl Teisingumo Teismas turi pakankamai įrodymų dėl pagrindinės bylos teisinio pagrindo ir faktinių aplinkybių, kad galėtų aiškinti taikytinas Bendrijos nuostatas ir naudingai atsakyti į pateiktus klausimus.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

32 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar egzistuoja bendras Bendrijos teisės akcininkų lygybės principas, pagal kurį smulkieji akcininkai yra saugomi dominuojančio akcininko pareigos pasiūlyti jiems pirkti akcijų tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos, dėl kurių buvo sutarta įsigyjant šios bendrovės akcijų, suteikiančių ar sustiprinančių dominuojančio akcininko kontrolę.

33 Šiuo požiūriu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro nuorodą į kelias antrinės Bendrijos teisės nuostatas, t. y. į Direktyvos 77/91 20 ir 42 straipsnius, Elgesio kodekso septynioliktos papildomos nuostatos trečiąjį principą, Direktyvos 79/279 priede esančio C aprašo 2 punkto a papunktį ir Direktyvos 2004/25 3 straipsnio 1 dalies a punktą, skaitomą kartu su jos aštunta konstatuojamąja dalimi.

34 Iš pradžių reikia pažymėti, kad vien aplinkybės, jog antrinė Bendrijos teisė numato tam tikras nuostatas, susijusias su smulkiųjų akcininkų apsauga, nepakanka savaime įrodyti, kad egzistuoja bendrasis Bendrijos teisės principas, ypač jei šios nuostatos taikomos tik nustatytoms ir konkrečioms teisėms. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų nuostatų nagrinėjimo vienintelis tikslas yra patikrinti, ar šios nuostatos įtikinamai parodo, kad nagrinėjamas principas egzistuoja. Šiuo požiūriu reikia pažymėti, kad šios nuostatos turi nominaliąją reikšmę, tik jeigu jos yra įpareigojančio pobūdžio (šiuo klausimu žr. 1999 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Portugalija prieš Tarybą*, C-149/96, Rink. p. I-8395, 86 punktą ir 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Jippes ir kt.*, C-189/01, Rink. p. I-5689, 74 punktą) ir tiksliai atskleidžia apibrėžtą nagrinėjamą principą (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Jippes ir kt.* 73 punktą).

35 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad minėtų Direktyvų 77/91 ir 79/279 nuostatos apima konkrečiai apibrėžtas situacijas, kurios nepanašios į pagrindinėje byloje nagrinėjamas situacijas.

36 Iš tiesų nuorodos Direktyvos 77/91 20 straipsnyje į smulkiųjų akcininkų apsaugą, kurios toli gražu neįrodo, kad egzistuoja bendrasis Bendrijos teisės principas, kaip matyti iš jos formuluotės, skirtos nurodyti tikslus, kuriais remdamosi valstybės narės gali, esant tam tikroms sąlygoms, nukrypti nuo šios direktyvos 19 straipsnio taikymo.

37 Be to, Direktyvos 77/91 42 straipsnyje skelbiama pareiga užtikrinti vienodą akcininkų, kurie yra tokioje pačioje padėtyje, vienodą vertinimą taikytina, kaip tai matyti iš frazės

„šios direktyvos taikymo tikslais“, tik šios direktyvos kontekste, t. y. kaip pažymėta jos penktoje konstatuojamoje dalyje, tiek, kiek tai susiję su kapitalo didinimu ar mažinimu. Šis straipsnis taikytinas situacijoms, kurios visiškai skiriasi nuo tų, kurios susijusios su pareiga, kuri, remiantis tariamu *Audiolux* nurodomu bendruoju Bendrijos teisės principu, pagrindinėje byloje tenka dominuojančiam akcininkui.

38 Teiginį, kad vadovaujantis Bendrijos teisės aktų leidėjo valia minėtame 42 straipsnyje numatyta vienodo akcininkų vertinimo taisyklė negali būti taikoma išeinant už Direktyvos 77/91 taikymo srities ribų, sustiprina šios direktyvos tikslas.

39 Šia direktyva siekiama tik užtikrinti minimalią akcininkų apsaugą visose valstybėse narėse (žr. 1996 m. kovo 12 d. Sprendimo *Pafitis ir kt.*, C-441/93, Rink. p. I-1347, 38 punktą; 1996 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Siemens*, C-42/95, Rink. p. I-6017, 13 punktą ir 2008 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-338/06, Rink. p. I-10139, 23 punktą).

40 Be to, reikia pažymėti, kad net Direktyvos 77/91 kontekste jos 42 straipsnis neturėtų būti laikomas išreiškiančiu bendrąjį Bendrijos teisės principą. Teisingumo Teismas atmetė šio 42 straipsnio platų aiškinimą motyvuodamas tuo, kad tai panaikintų šios direktyvos 29 straipsnio 4 dalies, susijusios su sąlygomis, leidžiančiomis riboti pirmumo teisę įsigyti akcijų, veiksmingumą (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 32 ir 33 punktus).

41 Kalbant apie Direktyvos 79/279 priede esančio C aprašo 2 punkto a papunktį, pagal kurį bendrovė turi užtikrinti vienodą akcininkų, esančių tokioje pačioje padėtyje, vertinimą, pakanka pažymėti, kad ši nuostata buvo panaikinta ir pakeista Direktyvos 2001/34 17 straipsniu, kuris, remiantis jo antrašte, taikytinas tik pareigai pateikti informaciją akcijų turėtojams.

42 Ir Direktyvos 77/91, ir Direktyvos 79/279 nuostatos, nurodytos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, taikytinos apibrėžtoms ir aiškiai skirtingoms situacijoms nei pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija. Be to, kaip pažymi ir generalinė advokatė savo išvados 84 punkte, šios nuostatos iš esmės tik reglamentuoja konkrečius bendrovių teisės atvejus, nustatydamos tam tikras pareigas bendrovei saugoti visus akcininkus. Todėl jos nėra bendro pobūdžio, kuris pagal prigimtį būdingas bendriesiems teisės principams.

43 Antra, kalbant apie trečiąjį bendrąjį principą ir Elgesio kodekso papildomą septynioliktąją nuostatą bei Direktyvą 2004/25, reikia pažymėti, kad nei šis kodeksas, nei ši direktyva aiškiai neįrodo bendrojo Bendrijos teisės principo, susijusio su smulkiųjų akcininkų apsauga, egzistavimo.

44 Kalbant apie elgesio kodeksą, reikia pažymėti, kad, viena vertus, jo pirmasis bendras principas jo antrojoje pastraipoje išskiria galiojančias įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas bei gero elgesio principus. Šiuo požiūriu šis pirmasis principas rinkoje naudojamus gero elgesio principus prilygina tiems, kuriuos rekomenduoja elgesio kodeksas. Iš to išplaukia, kad pagal šį kodeksą šie principai, kaip teisės šaltiniai, yra tokios pačios vertės kaip ir tie, kurie naudojami rinkoje. Panašu, kad toks teiginys, susijęs su minėtų principų teisine prigimtimi, yra nesuderinamas su prielaida, pagal kurią trečiasis bendrasis principas ir minėto kodekso septyniolikta papildoma nuostata yra grindžiama bendruoju Bendrijos teisės principu.

45 Kita vertus, nei trečiasis bendrasis principas, nei elgesio kodekso septyniolikta papildoma nuostata neišreiškia vienodo vertinimo pareigos absoliučiais ir įpareigojančiais terminais. Pavyzdžiui, pagal šio kodekso septynioliktos papildomos nuostatos antrąją pastraipą tik „pageidautina“ pasiūlyti visiems akcininkams galimybę perleisti savo akcijas ir tai tik tokiu atveju, jei smulkieji akcininkai nesinaudoja tapačia apsauga.

46 Tokia formuluotė šio sprendimo 34 punkte primintos teismų praktikos atžvilgiu prieštarauja tam, kad iš šių nuostatų būtų galima padaryti išvadą dėl bendrojo Bendrijos teisės principo, susijusio su smulkiųjų akcininkų apsauga, egzistavimo. Todėl rekomendacijos 6 punkte pateiktas teiginys, kad egzistuoja platus susitarimas nagrinėjamoje srityje dėl kodekso principų, neturi reikšmės.

47 Kalbant apie Direktyvą 2004/25, pažymėtina, kad jos 5 straipsnyje įtvirtinta pareiga akcininkams, įgijusiems bendrovės kontrolę, pateikti privalomą pasiūlymą. Jos 16 straipsnyje numatoma teisė parduoti.

48 Viena vertus, Direktyvos 2004/25 antroje, devintoje, dešimtoje, vienuoliktoje ir dvidešimt ketvirtoje konstatuojamosiose dalyse, susijusiose su privalomu pasiūlymu ir teise parduoti, nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nepasakoma, kad šioje direktyvoje įtvirtintos nuostatos kyla iš bendrojo Bendrijos teisės principo. Be to, šios konstatuojamosios dalys nedaro jokios nuorodos į Elgesio kodeksą ar į Direktyvas 77/97 ir 79/279 ir todėl neleidžia Direktyvos 2004/25 laikyti projekto, pradėto Elgesio kodeksu ar minėtomis direktyvomis, realizavimu.

49 Kita vertus, remiantis Direktyvos 2004/25 1 straipsniu, tiek privalomo pasiūlymo, tiek teisės parduoti taikymo sritis yra apribota tik vertybinių popierių biržoje listinguojamomis bendrovėmis. Be to, privalomas pasiūlymas, remiantis šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalimi, taikomas, tik jei asmuo po įgijimo turi akcijų, suteikiančių jam šios bendrovės kontrolės teisę, o remiantis šios direktyvos 15 ir 16 straipsniais teisė parduoti taikytina tik situacijoms, kai akcininkas, pateikus viešą pasiūlymą, įgyja ne mažiau kaip 90 % balsavimo teisių suteikiančio kapitalo.

50 Taigi šios Direktyvos 2004/25 nuostatos taikytinos konkrečioms situacijoms, todėl iš jų negalima kildinti bendrojo principo su apibrėžtu turiniu. Kaip konstatuota dėl Direktyvų 77/91 ir 79/279 nuostatų šio sprendimo 42 punkte, jos taip pat nėra bendro pobūdžio, kuris iš prigimties būdingas bendriesiems teisės principams.

51 Kalbant konkrečiai apie Direktyvos 2004/25 nuostatas, į kurias daro nuorodą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia pažymėti, kad nors šios direktyvos aštuntoje konstatuojamoje dalyje užsimenama apie bendruosius Bendrijos teisės principus, vis dėlto ši konstatuojamoji dalis apima tik procesines garantijas ir nėra susijusi su vienodo akcininkų vertinimo principu. Be to, iš to, kad šios direktyvos 3 straipsnyje vartojamos sąvokos „bendrieji principai“, negalima daryti išvados, jog Bendrijos teisės aktų leidėjas tuo siekė šiame straipsnyje skelbiamus principus prilyginti bendriesiems Bendrijos teisės principams. Kaip matyti iš teiginio „šios direktyvos taikymo tikslais“, tai yra tik minėtos direktyvos taikymo gairės valstybėms narėms.

52 Remiantis prieš tai išdėstytomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad antrinės Bendrijos teisės nuostatos, į kurias daro nuorodą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nesuteikia įrodymų apie bendrojo vienodo požiūrio principo smulkiųjų akcininkų atžvilgiu egzistavimą.

53 Be to, dar reikia išnagrinėti, ar *Audiolux* reikalaujamas vertinimas gali būti suvokiamas kaip speciali bendrojo vienodo požiūrio principo išraiška bendrovių teisėje.

54 Remiantis nusistovėjusia Bendrijos teismų praktika, pagal bendrą vienodo požiūrio principą reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jei toks vertinimas negali būti objektyviai pagrįstas (žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, Rink. p. I-9895, 23 punktą ir ten nurodytą teismų praktiką).

55 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad *Audiolux* reikalaujamu vertinimu siekiama nustatyti pareigą, tenkančią tik įgyjančiam ar sustiprinančiam savo kontrolę bendrovėje akcininkui. Ši pareiga jį įpareigoja tartis su visais smulkiaisiais akcininkais tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos, dėl kurių buvo sutarta įsigyjant akcijų, suteikiančių ar

sustiprinančių kontrolę bei lemiančių teisę visiems akcininkams parduoti savo akcijas dominuojančiam akcininkui.

56 Reikia nustatyti, ar ankstesniame šio sprendimo punkte nurodyti elementai gali būti laikomi išreiškiančiais bendrąjį vienodo požiūrio principą.

57 Kalbant apie dominuojančio akcininko pareigos nustatymą ir su tuo susijusias sąlygas, reikia konstatuoti, kad bendrasis vienodo požiūrio principas savaime negali lemti konkrečios pareigos dominuojančiam akcininkui kitų akcininkų atžvilgiu ar apibrėžti konkrečią situaciją, kuriai esant tokia pareiga atsiranda.

58 Iš tiesų nustatant pareigą dominuojančiam akcininkui ir sąlygas šiai pareigai atsirasti būtinas sprendimas dėl klausimo, ar tam tikroje situacijoje, kuriai esant akcininkas įgyja ar sustiprina savo kontrolę bendrovėje, smulkiesiems akcininkams reikalinga apsauga, kuri būtų realizuota numatant pareigą dominuojančiam akcininkui. Toks sprendimas leistų nustatyti tiek smulkiųjų akcininkų ir dominuojančio akcininko interesus, tiek didelių pasekmių įmonių įgijimo srityje pusiausvyrą ir reikalautų specifinės išraiškos, laikantis teisinio saugumo principo, kad suinteresuotieji asmenys galėtų nedviprasmiškai žinoti savo teises ir pareigas ir atitinkamai imtis veiksmų (dėl teisinio saugumo principo reikalavimų žr. 2009 m. kovo 10 d. Sprendimo *Heinrich*, C-345/06, Rink. p. I-1659, 44 punktą).

59 Panašiai darant prielaidą, kad smulkiesiems akcininkams reikalinga speciali apsauga, vis dėlto galimi keli tokios apsaugos būdai, iš kurių reikia pasirinkti.

60 Elgesio kodekso septynioliktoje papildomoje nuostatoje daroma nuoroda į „lygiavertę apsaugą“, kuria gali pasinaudoti smulkieji akcininkai, o Rekomendacijos 77/534 11 punkto C papunktyje nurodytas tokios lygiavertės apsaugos pavyzdys - dominuojančio akcininko galių apribojimas.

61 Todėl bendrasis lygybės principas taip pat neturėtų lemti pasirinkimo tarp skirtingų galimų smulkiųjų akcininkų apsaugos priemonių, kurias rekomenduoja antrinės Bendrijos teisės aktai.

62 Toks principas, kokį siūlo *Audiolux*, reiškia, jog turi būti priimami teisės aktai, grindžiami nagrinėjamų interesų pusiausvyra, ir jog reikia iš anksto priimti tikslias bei konkrečias taisykles (pagal analogiją žr. 1970 m. liepos 15 d. Sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją*, 41/69, Rink. p. 661, 18–20 punktus; 1980 m. kovo 5 d. Sprendimo *Ferwerda*, 265/78, Rink. p. 617, 9 punktą; 1999 m. kovo 5 d. Nutarties *Guérin automobiles prieš Komisiją*, C-153/98 P, Rink. p. I-1441, 14 ir 15 punktus); be to, jis negali būti kildinamas iš bendrojo vienodo požiūrio principo.

63 Iš tiesų bendrieji Bendrijos teisės principai turi konstitucinį statusą, o *Audiolux* siūlomam principui būdingas konkretumas, kuris reikalauja priimti teisės aktus Bendrijos lygmeniu antrinės teisės forma. Todėl *Audiolux* siūlomas principas neturėtų būti laikomas savarankišku bendruoju Bendrijos teisės principu.

64 Remiantis prieš tai išdėstytomis aplinkybėmis į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti taip, kad Bendrijos teisėje nėra bendrojo teisės principo, pagal kurį smulkieji akcininkai yra saugomi dominuojančio akcininko, įgyjančio ar sustiprinančio bendrovės kontrolę, pareigos pasiūlyti nupirkti iš jų akcijas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos, dėl kurių susitarta įgyjant akcijų, kurios suteikia ar sustiprina dominuojančio akcininko kontrolę.

65 Atsižvelgiant į šį atsakymą, nereikia atsakyti į trečiąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

66 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Bendrijos teisėje nėra bendrojo teisės principo, pagal kurį smulkieji akcininkai yra saugomi dominuojančio akcininko, įgyjančio ar vykdančio bendrovės kontrolę, pareigos pasiūlyti nupirkti iš jų akcijas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos, dėl kurių susitarta įgyjant akcijų, kurios suteikia ar sustiprina dominuojančio akcininko kontrolę.

Parašai.